

УДК. 336.6:351

DOI: 10.31891/2307-5740-2021-294-3-4

КУНИЦЬКА-ІЛЯШ М. В.

ORCID ID: 0000-0003-2559-1065

e-mail: kunytskam@gmail.com

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького

МІСЦЕ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ГАЛУЗІ В СТРУКТУРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Визначено особливості економіки, що засвідчують досягнення в державі необхідного рівня економічної безпеки та достатнього темпу розвитку національного господарства. Притримуючись існуючих підходів до розподілу складових економічної безпеки держави виділено пріоритетне значення фінансової безпеки. Досягнення необхідного рівня фінансової безпеки держави обумовлене галузевими особливостями економіки та безпосередньо забезпеченістю фінансової безпеки галузі. Встановлено, що у системі взаємозв'язків фінансова безпека галузі чинить прямий вплив на фінансову безпеку держави та одночасно опосередковано визначає рівень економічної та національної безпеки держави. Виділено низку наукових припущень стосовно змістовно-сутнісних характеристик поняття фінансової безпеки галузі. Структурні складові фінансової безпеки галузі запропоновано розділяти за напрямками забезпечення фінансових інтересів безпосередньо галузі, її підприємств та держави.

Ключові слова: національна безпека, економічна безпека, фінансова безпека галузі, держава

MARTA KUNYTSKA-ILIASH

Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies Lviv

THE PLACE OF FINANCIAL SECURITY OF THE INDUSTRY IN THE STRUCTURE OF NATIONAL SECURITY

The peculiarities of the economy are determined, which testify to the achievement in the state of the necessary level of economic security and a sufficient pace of development of the national economy. Adhering to the existing approaches to the distribution of components of economic security of the state, the priority of financial security is highlighted. Achieving the required level of financial security of the state is due to the sectoral characteristics of the economy and directly to the financial security of the industry. It is established that in the system of relations the financial security of the industry has a direct impact on the financial security of the state and at the same time indirectly determines the level of economic and national security of the state. A number of scientific assumptions concerning the substantive and essential characteristics of the concept of financial security of the industry are highlighted. It is proposed to divide the structural components of the financial security of the industry according to the areas of ensuring the financial interests of the industry, its enterprises and the state. In general, a number of approaches to the substantive and substantive interpretation of the financial security of the industry is characterized by different target orientation (business environment, intra-industry, government regulatory system, the level of globalization trends) in determining the main direction of achieving the desired state. It is proposed to consider the financial security of the industry as a leading component of economic security of the industry system, which characterizes the state of security and the degree of realization of economic interests of its development in the financial sphere. The basic characteristics of the financial security of the industry are the availability of financial resources, the ability to prevent financial risks and threats, stability and stability of the financial and economic condition of the industry, the conditions and opportunities for development and implementation of the financial component of economic potential.

Keywords: national security, economic security, financial security of the industry, the state

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

Економіка країни постійно перебуває в режимі внутрішньої трансформації та адаптації до глобалізаційних змін. Відтак, формується середовище, у якому виникають нові вимоги до пошуку та застосування інструментів (засобів), за якими можливо забезпечити достатній рівень економічної самодостатності та самостійності, стабільності та стійкості країни. Досягнення такого стану обумовлено низкою особливостей, які в цілому визначають економічну безпеку держави.

Забезпечення достатнього рівня економічної захищеності і, відповідно, формування для цього ресурсного потенціалу є головним завданням системи органів влади. Так, в країні створюється середовище, в межах якого пріоритетного значення набуває задоволення економічних інтересів суб'єктів внутрішнього ринку. Тому економічна безпека є досить інтегральним поняттям, де у його сутність закладається низка вимог починаючи від побудови соціально захищеного суспільства, якісного продовольчого забезпечення та закінчуючи створенням конкурентоспроможного внутрішнього виробничого комплексу. Дійсно для досягнення необхідного ступеня економічної безпеки держави залучається уся сукупність представників різних рівнів виконавчої влади, бізнесу та суспільства.

Також варто розглядати економічну безпеку як вимірник необхідності проведення в державі активних інституційних реформ та структурних зрушень. Очевидно, що побудова самодостатньої та стабільної економіки не може відбуватися в руслі лише певних змін в управлінській системі влади, адже сучасні умови бізнесу вимагають постійного застосування прогресивних підходів до забезпечення функціонального розвитку суспільства й галузевого комплексу національної економіки. Тому економічну безпеку доречно

визначати через ступінь міжфункціональної координації та взаємодії на різних рівнях управління. Водночас, віддавати перевагу кожній із сторін та виміряти ступінь важливості їх дієвості в системі реалізації заходів забезпечення економічної безпеки видається недоцільним, адже лише застосування комплексної моделі управління дозволяє вирішувати стратегічні завдання в аналізованій сфері.

Притримуючись інституціональної теорії, економічна безпека держави вимірюється ступенем сформованості системи державного регулювання в міру якої ефективно забезпечується створення нормативно-правової бази, стратегічне програмування та планування державної політики економічного зростання, побудова організаційно-управлінської вертикально-функціональної системи. А це головні принципи, за якими сьогодні й відбувається соціально-економічний розвиток держави. Відсутність в державі передумов до забезпечення власної економічної безпеки не дозволяє досягти визначних результатів й у світовому економічному середовищі.

Також нині сформувалася думка, що захищеність економіки вимагає постійного проведення структурних реформ, у яких враховуються сучасні глобалізаційні тенденції і, таким чином, держава має змогу протистояти зовнішнім ризикам та загрозам. Йдеться про налагодження доступу суб'єктів реальної економіки до ресурсного забезпечення і формування для цього необхідної ринкової інфраструктури, розширення масштабів внутрішнього виробництва продукції з високою доданою вартістю та конкурентоспроможністю, застосування прогресивних схем розвитку інноваційно-технологічного співробітництва та партнерства. Саме за структурним підходом вдається якісно поєднати функціональні аспекти забезпечення економічної безпеки держави, що стосуються регіонального, галузевого-секторального та інших рівнів.

Інші підходи до розуміння та визначення напрямів забезпечення економічної безпеки держави підтверджують, що досягнення самодостатності та економічної самостійності вимагає широкого набору інструментів та засобів через врахування низки особливостей ринкових, територіальних, галузевих, суспільних та інших сфер. Відтак, неспроможність підтримувати та підвищувати достатню захищеність національних інтересів, стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз призводить до розбалансування усієї економічної системи держави із негативними наслідками без винятку в кожному секторі. Тому готовність і здатність інститутів влади створювати та розвивати ефективні умови для прогресивного розвитку варто розглядати через аспекти структурно-функціонального проектування у яких поєднуються, з одного боку, інтереси окремих сфер економіки, а з іншого – узгоджуються усі сильні сторони і переваги для створення єдиної економічної системи національного господарства.

Відповідно варто виділи основні складові економічної безпеки держави, в межах яких й відбувається процес її ефективного забезпечення. Це насамперед фінансова складова, через яку реалізуються більшість операцій ресурсного забезпечення економіки держави. Також у фінансовій безпеці виражено поєднуються ознаки інвестиційного стимулювання, інноваційного проектування, виробничої активності, соціально-економічної захищеності та інші, що й складають загальну основу економічного розвитку держави. Безсумнівно, що фінансова безпека є вираженою характеристикою ресурсного забезпечення економіки, але її варто розглядати і з іншого боку, зокрема як якісний вказівник напрямів інституціональних змін та структурних реформ у державі. А все це й підтверджує пріоритетне місце фінансової безпеки у загальній системі національного господарства та його економічної безпеки.

Аналіз досліджень та публікацій

Національну безпеку як об'єкт дослідження було обрано такими вченими, як З. Варналій, Т. Васильців, О. Власюк, В. Волошин, А. Збарська, В. Збарський, О. Куницька-Ляш, Р. Лупак та інші. Водночас низка науковців схильна здійснювати дослідження в сфері безпеки стосовно окремих складових, при яких визначаються особливості забезпечення та підтримання необхідного рівня. Все більше звертається увага на визначення складових безпеки на галузевому рівні та їх значення у загальній системі національної безпеки. Зокрема, дослідженням питань щодо фінансової безпеки галузі займалися такі вчені, як О. Білорус, О. Герасименко, К. Горячева, Б. Губський, О. Денисов, М. Єрмошенко, Є. Жураківський, Б. Карпінський, А. Качинський, С. Козловський, В. Корінев, З. Луцишин, В. Рокоцова. Необхідно виділити низку питань, що потребують періодичного дослідження, зокрема стосовно зміни базових складових безпеки, їх взаємозв'язків, напрямів та інструментів забезпечення.

Формулювання цілей

Метою статті є наукове обґрунтування концептуальних характеристик фінансової безпеки галузі в структурі національної безпеки із врахуванням низки складових елементів кожного виду безпеки та визначенням системних взаємозв'язків.

Виклад основного матеріалу

У системі взаємозв'язків фінансова безпека галузі чинить прямий вплив на фінансову безпеку держави та одночасно опосередковано визначає рівень економічної та національної безпеки держави (рис. 1). А, враховуючи, що галузь є сукупністю однорідних підприємств, об'єднаних спільними умовами функціонування та розвитку, раціонально стверджувати про її фінансову безпеку як про основний вимірник фінансової безпеки приналежних суб'єктів господарювання.

Таким чином в ієрархії рівнів безпеки фінансову безпеку галузі розглядають в контексті надання

характеристик, з одного боку, системи забезпечення фінансової безпеки держави та її ефективності при досягненні економічної безпеки держави та національної безпеки загалом, а з іншого – якості сформованості фінансової безпеки суб'єктів підприємництва [1, с. 32–51; 2, с. 825–836]. Тому погляди стосовно змісту фінансової безпеки галузі розділяються в міру задоволення фінансових інтересів підприємств та держави загалом.

Так, О. Денисов, К. Горячева та О. Єрмошенко розглядають фінансову безпеку галузі як стан формування та використання фінансових ресурсів підприємств, на основі яких забезпечується підвищення її конкурентоспроможності та стійкості до внутрішніх і зовнішніх загроз. Відповідно структурні складові фінансової безпеки галузі пов'язують зі системою функціонування підприємств, зокрема це результати фінансово-господарської діяльності, рентабельність операційної діяльності, оборотність активів, фінансова стійкість, капіталізація активів [3, с. 176; 4, с. 79–98]. Проте такий підхід дещо обмежує змістовність аналізованого поняття, адже фінансова безпека галузі залежить не лише від ефективності суб'єктів господарювання, а й від розвитку галузевого комплексу загалом. Забезпечити ефективність та конкурентоспроможність підприємств однієї галузі досить складно, часто це вимагає інтенсивного покращення якості міжгалузевих відносин.

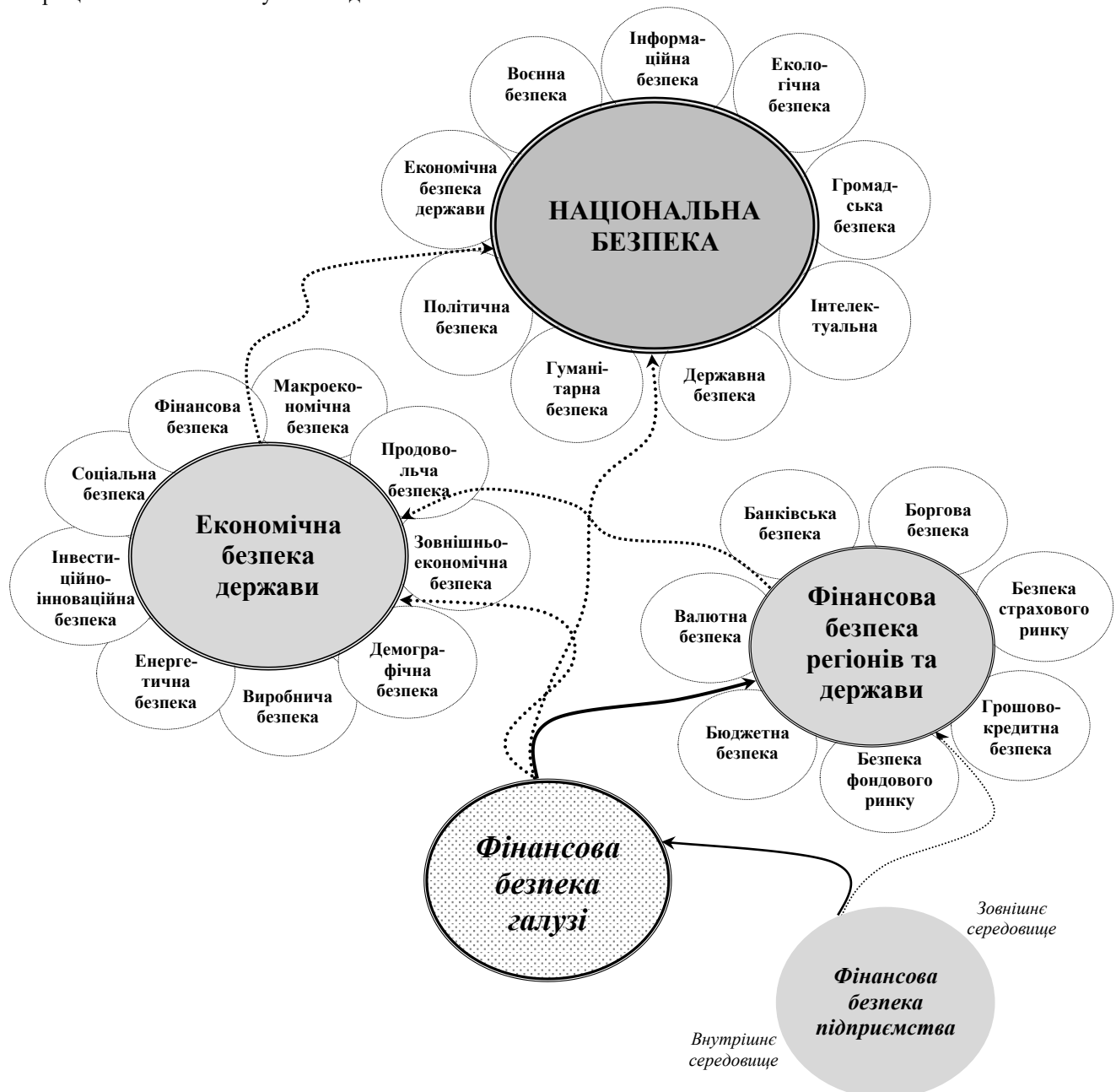


Рис. 1. Місце фінансової безпеки галузі в структурі національної безпеки

А. Качинський, Б. Карпінський та О. Герасименко стверджують, що оптимальний стан фінансової безпеки галузі формується лише на загальнодержавному рівні управління та пов'язують її із відповідальністю

держави за забезпечення та підтримання необхідного рівня фінансової безпеки, необхідністю і своєчасністю державного регулювання розвитку видів економічної діяльності та галузей економіки, сформованістю державних гарантій захисту фінансової безпеки та іншим [5, с. 22–30; 6, с. 45–53]. Втім, недоречно усі завдання із забезпечення фінансової безпеки галузі пов'язувати із державою попри її інституціонально-правові, ресурсні, соціально-економічні та інші можливості. Також прямиий вплив на стан фінансової безпеки галузі чинить ринкове середовище в міру різних рівнів сформованості (локальний (місцевий), регіональний, загальнонаціональний, міжнародний), громадянське суспільство та його інститути, сфери інноваційно-технологічного розвитку.

Безперечно, що саме держава визначає умови функціонування та розвитку галузевих відносин, рівень забезпечення їх фінансової захищеності, збалансованості, стійкості, але в контексті розвитку ринкових відносин такий вплив повинен зменшитися. Втім, за окремих тенденцій регуляторний вплив держави повинен посилюватися. Йдеться про забезпечення розвитку стратегічних галузей економіки (в сучасних умовах це робототехніка, біотехнологія, гена інженерія, інформаційні технології, програмування, штучний інтелект та інші), за якими й визначається участь економіки у глобальному середовищі суспільного відтворення [7, с. 17–23; 8, с. 248–262]. Таким чином у змістовно-сутнісних характеристиках при визначенні ролі держави у забезпеченні фінансової безпеки галузі варто наголошувати про рівень пріоритетності та стратегічності окремих галузевих сфер економіки.

Відомо, що фінансова безпека є структурною складовою економічної безпеки і такий взаємозв'язок поширюється на різні рівні безпеки. Відповідна характеристика визначає й сутність фінансової безпеки галузі як структурної її складової економічної безпеки держави, яка засвідчує стан розвитку грошово-фінансових потоків, збалансованість і якість сформованості та використання фінансових інструментів, стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз та здатність фінансової системи галузі забезпечити ефективне функціонування національної галузевої системи [9, с. 18–25; 10, с. 44–48]. Водночас, притримуючись такої схеми, необхідно чітко визначитися за яким підходом (ресурсно-функціональним, статичним, інституціонально-правовим) будуть вимірюватися системність взаємозв'язки досліджуваних понять, адже кожне має власні змістовно-сутнісні особливості.

Враховуючи, що поняття «безпека» засвідчує ступінь самостійності, самоорганізованості, стабільності, самодостатності варто саме це й закладати у зміст фінансової безпеки галузі. Так, фінансову безпеку галузі розглядають як якісну (або кількісну) фінансову характеристику стану галузевого комплексу, що дозволяє оцінити його можливості для розширеного відтворення і забезпечення економічної безпеки держави [11, с. 28–38; 12, с. 39–43]. Однозначно, ефективність діяльності на різних рівнях економіки вимагає насамперед внутрішньої сформованості ресурсного потенціалу [13, с. 8–15]. Це стосується й галузевого рівня. Відтак, фінансову безпеку галузі першочергово необхідно пов'язувати із внутрішньогалузевими характеристиками, але, при цьому, не відкидати стан розвитку підприємницького середовища та якість державного регулювання галузі.

За такого підходу структурні складові фінансової безпеки галузі прийнято розділяти за напрямками забезпечення фінансових інтересів безпосередньо галузі (згідно обсягів кредитування, заборгованості, бюджетування, капіталізації, валютної виручки), її підприємств (виходячи із показників балансу), регіонів (стосовно процесів бюджетування та їх фінансового регулювання) та держави (відносно стабільності банківського сектору, розвитку фондового та страхового ринку, зменшення боргових зобов'язань, зростання валютних надходжень, ефективності грошово-кредитних відносин). Водночас, виходячи із важливості фінансової компоненти у житті населення, доречно розширити перелік означених аспектів фінансової безпеки галузі виходячи із відповідних фінансових інтересів зайнятих у відповідному виді економічної діяльності, зокрема розмір трудового доходу, відсутність заборгованості з оплати праці, наявності доплат і надбавок за інтенсивність праці, стабільність зайнятості та доходу і т. ін.

Якщо розглядати стратегічні галузі економіки з позиції забезпечення їх фінансової безпеки, то варто помітити певні відмінні характеристики в порівнянні із іншими галузями національного господарства. Так, для добувної чи переробної промисловості, сільського господарства, торгівлі, будівництва ринкове середовище сформоване, механізми ресурсного забезпечення налагоджені, нормативно-правова база розроблена, міжгалузеві відносини реалізуються [14, с. 90–101]. Втім для нових галузей економіки такі якості ще не достатньо розвинені і це одна із головних відмінностей між означеними галузевими рівнями. Також, до прикладу, для мікроелектроніки, фармацевтики, атомної енергетики, наномолекулярної технології та інших перспективно-стратегічних галузей існує вища залежність не від внутрішньоекономічних тенденцій, а від глобалізаційних досягнень.

Так, О. Білорус, З. Луцишин, В. Рокоча фінансову безпеку галузі розглядають як здатність генерувати галузевоутворюючими суб'єктами достатній обсяг фінансових ресурсів для стабільного і стійкого зростання техніко-технологічних можливостей, нарощування та створення замкнутих виробничих циклів, налагодження міжфункціонального та міжгалузевого науково-інноваційного співробітництва, участі в створенні та збільшенні обсягів діяльності інтегрованих і кластерних підприємницьких структур [15, с. 154–181; 16, с. 22–40; 17, с. 21–25]. Враховуючи високі темпи глобалізації, поняття безпеки змінює свою змістовність в сторону обґрунтування очікуваних майбутніх тенденцій та встановлення нових стратегічних параметрів розвитку.

Тому порівняння фінансової безпеки галузі із прогресивними змінами є значною мірою виправдане та має стратегічне значення при формуванні системи управління фінансовою безпекою.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Загалом для низки підходів до змістовно-сутнісного трактування фінансової безпеки галузі властива різна цільова орієнтація (підприємницьке середовище, внутрішньогалузева сфера, державна регуляторна система, рівень глобалізаційних тенденцій) у визначенні головного напрямку досягнення необхідного стану. Втім, для більш точної характеристики аналізованого поняття варто враховувати, що фінансова безпека є складовою економічної безпеки з її ресурсно-функціональним, статичним, інституціонально-правовим аспектами.

Відтак, фінансову безпеку галузі пропонується розглядати як провідну компоненту економічної безпеки галузевої системи, яка характеризує стан захищеності та міру реалізації економічних інтересів її розвитку у фінансовій сфері. Базисними характеристиками стану фінансової безпеки галузі є забезпеченість фінансовими ресурсами, здатність запобігати впливу фінансових ризиків та загроз, стійкість і стабільність фінансово-економічного стану суб'єктів галузі, сформованість умов та наявність можливостей для розвитку і реалізації фінансової компоненти економічного потенціалу галузі.

Перспективно розглядати перелік об'єктів, які відображають змістовну сутність зацікавленості кожного суб'єкта у забезпеченні фінансової безпеки галузі, що дозволить посилити сутнісно-змістові її характеристики в системі фінансової безпеки держави.

Література

1. Васильців Т. Г. Стратегічні імперативи державної політики протидії гібридним загрозам та забезпечення економічної безпеки України / Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, В. І. Волошин // *Економіка України*. – 2021. – № 2(711). – С. 32–51.
2. Berezivskiy Y., Zbarsky V., Zbarska A. Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers. *Accounting*. 2021. № 7(4). P. 825–836.
3. Денисов О. Є. Економічна безпека галузей промисловості в системі економічної безпеки держави : дис. ... докт. екон. наук / Денисов О. Є. – Київ : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2019. – 496 с.
4. Єрмошенко М. М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : монографія / Єрмошенко М. М., Горячева К. С. – Київ : НАУ, 2010. – 232 с.
5. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / Качинський А. Б. – Київ : НІСД, 2013. – 104 с.
6. Карпінський Б. А. Збалансованість фінансової системи: можливості досягнення та перспективи регулювання / Б. А. Карпінський, О. В. Герасименко // *Актуальні проблеми економіки*. – 2003. – № 11. – С. 45–53.
7. Куницька-Іляш М. В. Концептуально-методичні підходи до ідентифікації типологічних та логічно-структурних характеристик пріоритетних галузей економіки / М. В. Куницька-Іляш, Я. П. Березівський // *Бізнес Інформ*. – 2021. – № 4. – С. 17–23.
8. Лупак Р. Л. Державна політика імпортозаміщення в системі забезпечення економічної безпеки України: пріоритети та інструменти реалізації : монографія / Лупак Р. Л. – Львів : Вид-во ННВК «АТБ», 2018. – 527 с.
9. Губський Б. В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення : монографія / Губський Б. В. – Київ : ДП «Укрархбудінформ», 2001. – 122 с.
10. Корінев В. Л. Проблеми економічної безпеки галузей вітчизняної економіки на сучасному етапі їх розвитку / В. Л. Корінев // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. – 2012. – № 4. – С. 44–48.
11. Козловський С. В. Стратегічне управління розвитком регіональних економічних систем / С. В. Козловський // *Економіка України*. – 2011. – № 4. – С. 28–38.
12. Жураківський Є. С. Систематизація ризиків та загроз економічній безпеці аграрної галузі України / Є. С. Жураківський // *Інвестиції: практика та досвід*. – 2015. – № 12. – С. 39–43.
13. Vasylytsiv T. G. Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprises / T. G. Vasylytsiv, R. L. Lupak, M. V. Kunitska-Iliash // *Науковий вісник Полісся*. – 2018. – № 2(4). – С. 8–15.
14. Васильців Т. Г. Інституційне забезпечення розширення фінансових можливостей підприємств промисловості та АПК на регіональному рівні / Т. Г. Васильців, Н. Я. Юрків, Р. Л. Лупак // *Фінанси України*. – 2012. – № 3. – С. 90–101.
15. Глобалізація і безпека розвитку : монографія / О. Г. Білорус (кер. авт. кол.). – Київ : КНЕУ, 2001. – 733 с.
16. Економічний глобалізм: розвиток та зростання : монографія / [за заг. ред. В. В. Рокочої]. – Київ : Таксон, 2005. – 320 с.
17. Луцишин З. Асиметрія фінансової глобалізації / З. Луцишин // *Економічний часопис-XXI*. – 2006. – № 7/8. – С. 21–25.

References

1. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Voloshin V. I. (2021). Strategic imperatives of the state policy of counteraction to hybrid threats and ensuring economic security of Ukraine. *Ukraine economy*. № 2 (711). P. 32-51.
2. Berezivskiy Y., Zbarsky V., Zbarska A. (2021). Integral evaluation as the basis of analytical support for managing the competitiveness of socially-oriented retailers. *Accounting*. № 7(4). P. 825-836.
3. Denisov O. E. (2019). Economic security of industries in the system of economic security of the state. Kyiv : University of Economics and Law «KROK». 496 p.
4. Yermoshenko M. M., Goryacheva K. S. (2010). Financial component of economic security: state and enterprise. Kyiv : NAU, 2010. 232 p.
5. Kaczynski A. B. (2013). Indicators of national security: definition and application of their limit values. Kyiv : NISS. 104 p.
6. Karpinsky B. A., Gerasimenko O. V. (2003). Balance of the financial system: opportunities for achievement and prospects for regulation. *Current economic problems*. № 11. P. 45-53.
7. Kunitskaya-Ilyash M. V., Berezovsky J. P. (2021). Conceptual and methodological approaches to the identification of typological and logical-structural characteristics of priority sectors of the economy. *Business Inform*. № 4. P. 17-23.
8. Lupak R. L. (2018). State policy of import substitution in the system of economic security of Ukraine: priorities and implementation tools. Lviv: NNVK «ATB» Publishing House. 527 p.
9. Gubsky B. V. (2001). Economic security of Ukraine: measurement methodology, status and strategy: monograph. Kyiv : SE «Ukrarkhbudinform». 122 p.
10. Korinev V. L. (2012). Problems of economic security of domestic economies at the present stage of their development. State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship. № 4. P. 44-48.
11. Kozlovsky S. V. (2011). Strategic management of regional economic systems. *Ukraine economy*. № 4. P. 28-38.
12. Zhurakivsky E. S. (2015). Systematization of risks and threats to economic security of the agricultural sector of Ukraine. *Investments: practice and experience*. № 12. P. 39-43.
13. Vasylytsiv T. G., Lupak R. L., Kunytska-Ilyash M. V. (2018). Strategic approaches to the effective use of intangible assets as a condition for strengthening the competitiveness of enterprises. *Scientific Bulletin of Polissya*. № 2(4). P. 8-15.
14. Vasylytsiv T. G., Yurkiv N. Ya., Lupak R. L. (2012). Institutional support for expanding the financial capabilities of industry and agriculture at the regional level. *Finance of Ukraine*. № 3. P. 90-101
15. Bilorus O. H., Lukyanenko D. H. etc. (2001). Globalization and security of development. Kyiv : KNEU. 733 p.
16. Rokocha V. V. (2005). Economic globalism: development and growth. Kyiv : Taxon. 320 p.
17. Lutsyshyn Z. (2006). Asymmetry of financial globalization. *Economic Journal-XXI*. № 7/8. P. 21-25.

Надійшла / Paper received : 03.02.2021

Надрукована / Printed : 10.03.2021